
АДВОКАТУРА В УКРАЇНІ

УДК 347.965 (477)

О. Л. Петрик, к. н. з держ. упр.

НАБУТТЯ СТАТУСУ АДВОКАТА В УКРАЇНІ: ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Анотація. Зроблено аналіз чинної нормативно-правової бази у сфері адвокатури України в частині набуття статусу адвоката, досліджено окремі складові даної процедури. Проаналізовано позиції науковців, а також професійних адвокатів щодо підтримки або критики законодавчих змін і вимог до особи, яка претендує на зайняття адвокатською діяльністю.

Ключові слова: адвокат; адвокатура; діяльність адвоката; правовий статус адвоката; стажер; стажування.

Е. Л. Петрик, к. н. по гос. упр.

ПРИОБРЕТЕНИЕ СТАТУСА АДВОКАТА В УКРАИНЕ: ОРГАНИЗАЦИОННО-ПРАВОВОЙ АСПЕКТ

Аннотация. Сделан анализ действующей нормативно-правовой базы в сфере адвокатуры Украины в части приобретения статуса адвоката, исследованы отдельные составляющие данной процедуры. Проанализированы позиции ученых, а также профессиональных адвокатов касательно поддержки или критики законодательных изменений и требований к лицу, которое претендует на занятие адвокатской деятельностью.

Ключевые слова: адвокат; адвокатура; деятельность адвоката; правовой статус адвоката; стажер; стажировка.

O. L. Petryk, Candidate of Sciences
in Public Administration**OBTAINING THE LAWYER STATUS IN UKRAINE: ORGANIZATIONAL LEGAL ASPECT**

Abstract. The analysis of the current legal framework in the Ukrainian advocacy field is made in terms of attaining the status of a lawyer, and some components of this procedure are investigated. Opinions of various scholars as well as professional attorneys have been analyzed regarding the support or denial of legislative changes and requirements for a person applying for a lawyer.

Keywords: lawyer; advocacy; lawyer's activity; legal status of a lawyer; trainee; internship.

Актуальність теми дослідження. Стрімкий розвиток суспільних відносин, науково-технічний прогрес зумовлюють зміни усталених методів і засобів, на основі яких адвокати здійснювали свою професійну діяльність. Україй важливим є те, щоб особи, які мають статус адвоката України, надаючи відповідні адвокатські послуги, були компетентними фахівцями у відповідній сфері, дотримувалися основних принципів і правил здійснення адвокатської діяльності, керувалися вимогами норм чинного законодавства, не порушували прав та законних інтересів осіб, а також були професіоналами своєї справи та мали гарний професійний досвід. Проходження всієї нормативно передбаченої процедури набуття статусу адвоката в Україні в кінцевому рахунку вбачає надання державою права на здійснення адвокатської діяльності особі, яка дійсно відповідає всіх законодавчим вимогам та здатна провадити якісну адвокатську практику.

Постановка проблеми. Запровадженні чинним законодавством правила набуття статусу адвоката й здійснення ними своєї професійної діяльності вказують на необхідність аналізу нормативної бази, на основі якої урегульовуються питання інституту адвокатури в нашій країні.

АДВОКАТУРА В УКРАЇНІ

Зокрема, її вивчення, своєю чергою, надасть можливість визначити проблемні питання, які постають перед адвокатурою на сьогоднішній день, що у подальшому зумовлює розробку пропозицій найбільш оптимальних шляхів вирішення даних питань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання правового статусу адвоката в Україні висвітлювалися у наукових працях багатьох відомих учених, серед яких: Ю. Адушкін, А. Ахундова, Н. Бакаянова, В. Богущий, В. В. Божков, В. О. Вайпан, В. В. Гайворонська, В. Р. Дюкіна, М. О. Женина, В. В. Заборовський, І. І. Задоя, А. В. Іванцова, Л. І. Ізовітова, А. В. Козьмініх, М. С. Косенко, С. Е. Лібанова, В. В. Лукашевич, О. В. Нікіфоров, Н. О. Обловацька, С. І. Ожеговий, А. М. Пшуков, І. Рафальська, Д. П. Фіолевський, О. Л. Христов, Н. Ю. Шведова, Я. В. Якимович та інші. Проте актуальним залишається питання удосконалення процедури отримання статусу адвоката, урахувавши успішний міжнародний досвід, у тому числі й на законодавчому рівні.

Постановка завдання. Основною метою даної наукової праці є загальна характеристика організаційно-правового аспекту набуття статусу адвоката в Україні.

Виклад основного матеріалу. Попри наявність легального тлумачення «адвокат», законодавство також наводить відповідні вимоги до особи, яка має намір у майбутньому набути статусу адвоката в Україні. Зокрема, така особа повинна отримати повну вищу юридичну освіту, досконало володіти українською мовою, напрацювати стаж роботи у сфері права не менше двох років, успішно пройти складання кваліфікаційного іспиту, гарно пройти відповідне стажування (за виключенням окремих випадків) та отримати позитивні відгуки про його проходження, скласти присягу адвоката й отримати свідоцтво про право на зайняття адвокатською діяльністю в Україні.

Як можна побачити з наведеного вище, нове законодавство, яке присвячене адвокатурі, дещо ускладнило набуття особою статусу адвоката. У порівнянні з уже не діючим законодавством, а зокрема Законом України «Про адвокатуру», новий Закон «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» до вимог щодо майбутніх адвокатів додав категорію стажування. Як зазначає О. О. Овсяннікова, це може стати допоміжним заохоченням для здобуття професійних навичок і знань, трудового стажу. Якщо порядок буде більш складним, то ймовірніше, що знання, які отримуються під час підготовки до складання кваліфікаційного іспиту, під час проходження процедури стажування знадобляться у подальшій трудовій професійній діяльності адвоката [1].

Звернемося до кожної вимоги окремо. Так, під повною вищою юридичною освітою законодавець розуміє повну вищу юридичну освіту, яка здобувається особою на території України та повну вищу юридичну освіту, яка може бути здобута в іноземних державах та яка в свою чергу визнається в Україні у визначеному законодавством порядку [2]. Але, на нашу думку, дане трактування є досить стислим та не відбиває всієї суті самого поняття. Ми вважаємо, що для повного розуміння категорії «повна вища юридична освіта» необхідно, у першу чергу, проаналізувати Закон України «Про вищу освіту», у якому є законодавче визначення базового поняття «вища освіта». Так, під вищою освітою розуміється сукупність упорядкованих в певному порядку знань, умінь і практичних навичок, які отримує особа під час проходження навчання у вищому навчальному закладі. А також, окрім базових знань та навичок особа набуває можливості професійного способу мислення, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, інших компетентностей, здобутих у відповідній галузі знань за певним напрямом навчання на різних рівнях вищої освіти [3]. Беручи до уваги загальне поняття вищої освіти, можна виокремити більш ширше поняття «повної вищої юридичної освіти». Так, під поняттям повна вища юридична освіта на нашу думку необхідно розуміти систему знань, умінь та навичок, способів мислення, професійних якостей, моральних та інших цінностей, здобутих та набутих у закладі вищої освіти у галузі права та юриспруденції. Із огляду на сформульоване вище визначення стає зрозумілим те, якими знаннями та якостями має володіти майбутній адвокат.

Наступною новелою у законодавстві стала норма про стаж роботи в галузі права майбутнього адвоката. Сьогодні стаж роботи в галузі права розуміється дещо інакше.

АДВОКАТУРА В УКРАЇНІ

Законодавець вказує, що стаж роботи в галузі права - стаж роботи особи з напрямку право, який починає обраховуватись лише після здобуття останньою повної вищої юридичної освіти [2].

Тобто, якщо за старим законодавством особа могла працювати за фахом і паралельно навчатися у закладі вищої освіти, і це зараховувалося до стажу, то сьогодні все інакше: за нині діючим Законом обчислення стажу роботи у галузі права починається лише з того моменту, коли особа отримує диплом про здобуття повної вищої юридичної освіти. Особа, звичайно, і на сьогодні може навчатися й паралельно працювати в галузі права, але дана професійна діяльність буде мати інше навантаження: першочергово - для досвіду й власного професійного розвитку.

Стосовно мовної політики адвоката необхідно підкреслити, що відповідно до Закону України «Про засади державної мовної політики» адвокат має надавати юридичну допомогу фізичним і юридичним особам (клієнтам) державною мовою або іншою мовою, прийнятною для замовника [4]. Отже, законодавець вимагає від адвокатів знання державної мови, але і надає відповідні поступки, що стосуються більше замовників його послуг, аніж самого адвоката безпосередньо. Адже саме замовникові надається право обрати мову, яка є прийнятною та зрозумілою саме для нього.

Адвокат у обов'язковому порядку має здобути посвідчення вільного володіння державною мовою. Таке посвідчення можна отримати у багатьох закладах вищої освіти. Документ може видаватися як безоплатно, так і шляхом його оплати. За наслідками іспиту, який проводиться навчальним закладом, атестаційна комісія приймає рішення про видачу або відмову у видачі посвідчення.

Наступною вимогою до особи, яка має намір стати адвокатом, є складання такою особою кваліфікаційного іспиту. Іншими словами, особа повинна пройти відповідну атестацію. Законодавець зазначає, що кваліфікаційний іспит полягає у розкритті рівня необхідних теоретичних знань у галузі права, історії розвитку адвокатури в Україні, правил адвокатської етики особи - претендента, що в свою чергу має бажання набути статусу адвоката, а також у розкритті рівня її практичних навичок та умінь у застосуванні законодавства при вирішенні правових питань[2].

Після отримання результатів кваліфікаційного іспиту особі видається свідоцтво встановленої законодавством форми про його складення. Для порівняння: за законодавством, яке уже втратило чинність у сфері адвокатури, особі після проходження такого іспиту видавалося свідоцтво про право на зайняття адвокатською діяльністю; сьогодні такій особі видається зовсім інший документ, який, крім того, є строковим (дійсним протягом трьох років) і надає можливості для здійснення подальшого кроку - проходження стажування.

Як зазначалося вище, основною новелою законодавства стало впровадження в дію норми про стажування у сфері адвокатури. У колах наукової доктрини інститут стажування сприйняли досить позитивно. Так, наприклад, І. Задоя наголошує на тому, що введення стажування в адвокатурі є цілком доречним, бо наявність у особи необхідного стажу роботи в галузі права не завжди говорить про те, що особа є готовою після одержання свідоцтва про складення кваліфікаційного іспиту провадити захист, представляти клієнтів, захищати їх інтереси або ж надавати їм інші види правової допомоги, які передбачені законодавством [5, с.119-122].

С. Пушко також реагує позитивно, вказуючи, що дана умова є достатньо обґрунтованою. Адже сфера права є різносторонньою, і тому не кожна особа, яка здобула необхідну ступінь освіти, практичний стаж в галузі права, і успішно пройшла складання кваліфікаційного іспиту, розуміє всі тонкощі, якими наповнена діяльності адвоката [6].

Голова Національної асоціації адвокатів України, Ради адвокатів України Л. Ізовітова акцентує увагу на необхідності закріплення інституту стажування, акцентуючи, що стажування – це процедура здобуття практичного досвіду, відповідне навчання, за час проходження якого майбутні адвокати повинні навчитися оперативного орієнтуватися не лише в правовому просторі, а і швидко реагувати на відповідні ситуації, приймати правильні та своєчасні рішення, при виникненні такої необхідності, опанувати нюанси адвокатської діяльності [7]. Ми також погоджуємося з позиціями даних шановних науковців, оскільки вважаємо, що майбутньому

АДВОКАТУРА В УКРАЇНІ

адвокатаві потрібно успішно володіти і теоретичними, і практичними професійними навичками у якісно дієвому комплексі.

Згідно законодавства стажування полягає в перевірці готовності особи, яка отримала свідоцтво про складення кваліфікаційного іспиту, самостійно провадити адвокатську діяльність [2].

Дещо схоже трактування стажування міститься і в Положенні «Про організацію та порядок проходження стажування для отримання особою свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю». Так, зазначається, що стажуванням є діяльність із створення і закріплення на практиці специфічних знань, умінь і навичок, отриманих у результаті проходження теоретичної підготовки особи, яка одержала документ, що підтверджує складення особою кваліфікаційного іспиту щодо її готовності самостійно провадити адвокатську діяльність, в результаті чого - отримати свідоцтво встановленої законом форми про право на заняття адвокатською діяльністю [8].

Також варто звернути увагу на те, що стажування особа має проходити у вільний від основної роботи час. Тобто, аспект узгодження графіку проходження стажування покладається на учасників цієї процедури. Дана норма дозволяє обрати оптимальний і зручний час проходження стажування як для адвоката, який є керівником стажування, так і для стажера.

На базі аналізу статті 10 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» можна дати визначення особі, яка має намір пройти стажування у адвоката. Отже, адвокат-стажер – це особа, яка претендує на здійснення професійної діяльності адвоката, яка для здобуття й закріплення на практиці специфічних і професійних знань, умінь та навичок закріплена за діючим адвокатом-керівником її стажування, на день початку якого успішно пройшла кваліфікаційний іспит і отримала відповідне свідоцтво.

Положення «Про організацію та порядок проходження стажування для отримання особою свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю» ставить пені вимоги до особи стажера. Такими вимогами є: повна вища освіта з напрямку право, володіння державною мовою, мати стаж роботи в галузі права від двох років, складання кваліфікаційного іспиту, свідоцтво про складення якого не втратив чинності на день початку проходження стажування [8].

Існує нюанс відносно керівника стажування. Для адвоката-керівника з боку законодавця ставиться два основних критерії, які в свою чергу повинні бути обов'язково дотримані: 1. трудовий стаж такого адвоката повинен складати не менше п'яти років; 2. за окремий період адвокат-керівник може прийняти на стажування не більше трьох осіб.

Певна складність стажування полягає у тому, що дана процедура доступна виключно на платній основі, яка не може перевищувати трьох мінімальних заробітних плат на день подачі майбутнім адвокатом заяви про намір пройти процедуру стажування. Сама сума оплати розподіляється так, як визначено у законодавстві: зокрема 70% від суми залишається у «скарбничці» адвоката-керівника стажування. Тобто, адвокати-керівники стажування є достатньо зацікавленими у даній процедурі навчання, оскільки це приносить їм додатковий дохід. Таким чином, законодавець надав додатковий адвокатам стимул до того, щоб вони приймали на професійне навчання стажерів, і в деякій мірі компенсував їх витрачений час. Проте вбачаємо також і те, що стягнення плати за стажування для здобуття майбутнім адвокатом свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю суперечить змісту норм міжнародного законодавства й Конституції України та є очевидно дискримінаційним за ознакою матеріального становища.

Існує норма щодо можливості уникнення особою, що виявила бажання набути статусу адвоката проходження стажування. Під дане правило підпадає всього одна категорія осіб – це особи, які на день звернення до кваліфікаційної комісії із заявою про допуск до складення іспиту вже мають практичний стаж помічника адвоката у розрахунку не менше одного року за останні два роки [2]. Стосовно даного моменту, на нашу думку, варто звернутися до зарубіжного досвіду, де список осіб, які звільняються від проходження стажування, дещо більший. Так, наприклад, згідно законодавства Польщі від проходження процедури стажування звільняються:

- професори та особи, які мають науковий ступінь доктора юридичних наук;

АДВОКАТУРА В УКРАЇНІ

- особи, які не менше трьох років працювали на посаді юриста чи старшого юриста Генеральної Прокуратури Казначейства або займали посаду судового пристава;
- особи, що працювали суддею, прокурором, юристом чи нотаріусом;
- були судовим чи прокурорським експертом, секретарем суду, старшим секретарем суду, аплікантом (стажистом) прокуратури, помічником прокурора, помічником судді, або працювали у Верховному Суді, Конституційному Суді чи у міжнародному судовому органі та ін. [9].

Варто оцінити також законодавство Молдови, де до осіб, яким надається право бути звільненим від стажування і складання кваліфікаційного іспиту належать особи, які отримали ступінь доктора, а також особи, які мають стаж роботи суддею чи прокурором не менше 10 років, якщо протягом шести місяців після відставки вони подали заяву про видачу їм ліцензії на право провадження ними адвокатської діяльності. Такими ж правами на тих же умовах користуються також особи, які після відставки з посади судді або прокурора продовжили роботу в галузі права [10].

М. Косенко наголошує на тому, що варто поповнити список осіб, які б звільнялися від проходження стажування. Він вважає, що деякі працівники юридичних професій володіють дещо більшим практичним та теоретичним досвідом, ніж отриманий особою, яка працювала відповідний проміжок часу помічником адвоката. При цьому можливо, що особа, яка декілька років займала посаду судді, прокурора, слідчого або нотаріуса, проявивши прагнення отримати статус адвокатом, буде змушена проходити процедуру «стажування» у особи, яка працює адвокатом. Ще автор додає, що невикористання законодавцем згаданих вище та запропонованих ним пропозицій є необдуманим кроком, через що це питання потребує більш серйознішого розгляду. Так, науковець пропонує звільнити від стажування осіб, які на день звернення із заявою на проходження кваліфікаційного іспиту мають практичний стаж щонайменше п'ять років на посадах судді або прокурорські та слідчі працівники органів прокуратури [11].

На противагу цьому можна навести позицію В. Заборовського, який пише, що лише інститут стажування являє собою універсальний інструмент, який слугує для отримання особою, яка виявила бажання отримати статус адвоката, потрібної системи практичних знань і професійних навичок у той час, як, наприклад, обов'язкова присутність певного стажу роботи в галузі права іноді зовсім може не виправдовувати поставлену мети (беручи до уваги велику різноманітність та розгалуженість видів юридичної діяльності).

Згідно з уже згаданим Положенням стажування проходить протягом півроку і обчислюються шляхом сумарного обліку робочого часу стажера на виконання програми та плану стажування, який повинен становити не менше 550 годин [8]. У просторі доктрини такий термін сприймається неоднозначно. Зокрема В. В. Заборовський констатує, що у порівнянні з рядом інших зарубіжних країн, – це доволі малий строк, протягом якого особа, яка виявила бажання набути права на заняття адвокатською діяльністю, повинна пройти стажування. Учений наполягає на тому, що існує необхідність проходження претендентом на зайняття адвокатською діяльністю стажування строком не менше 18 місяців, який у разі необхідності, може бути продовжений ще до 6 місяців. [12].

В. Лукашевич притримується дещо схожій думки, пропонуючи збільшити передбачений п. 1ст. 10 Закону строк стажування до одного року, аргументуючи це тим, що така тривалість є оптимальною для ознайомлення стажера з тонкощами професії, отримання достатньої практичної підготовки та укорінення в його свідомості адвокатської етики [13].

За результатами проходження стажування особою-стажером адвокат-керівник складає висновок (звіт), де надає оцінку проходження стажером відповідного стажування, застосування ним теоретичних знань на практиці, який направляє до регіональної ради адвокатів. Опираючись на оцінку проходження особою стажування, рада адвокатів може прийняти одне з таких рішень:

1) видати особі документа визначеної законодавством форми, що надає право на провадження адвокатської діяльності;

2) продовжити термін стажування на строк від одного місяця до трьох.

Рішення щодо продовження терміну стажування може бути оскаржено особою, що пройшла стажування, або його керівником. Можливість такого оскарження зберігається протягом

АДВОКАТУРА В УКРАЇНІ

тридцяти денного терміну з дня його отримання. Скарга надсилається до Ради адвокатів України або до суду, які приймають рішення про зобов'язання ради адвокатів регіону надати документ встановленої законодавством форми, що надає право на провадження адвокатської діяльності або залишити рішення ради без зміни [2].

У результаті отримання згаданого свідоцтва на майбутнього адвоката покладається обов'язок прийняти присягу, текст якої розміщений у Законі. Даний текст затверджується особистим підписом адвоката, оригінал якого зберігається радою адвокатів регіону. Адвокату відповідно видається копія. У день складання адвокатом присяги він отримує свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю та посвідчення адвоката України.

Незважаючи на наведений вище список вимог до майбутнього адвоката, існують також і обмеження, які перешкоджають особі здобути статус адвоката в Україні. Зокрема, Законом визначено, що статусу адвоката не може набути особа, яка:

- 1) на день звернення до кваліфікаційної комісії має непогашену чи не зняту в установленому законом порядку судимість;
- 2) у визначеному законом порядку визнана недієздатною або обмежено дієздатною;
- 3) на термін два роки позбавлена права на заняття адвокатською діяльністю;
- 4) звільнена з посади судді, прокурора, слідчого, нотаріуса, з державної служби або служби в органах місцевого самоврядування у зв'язку з порушенням нею присяги адвоката, вчинення корупційного правопорушення, - протягом трьох років з дня такого звільнення [2].

Необхідно також урахувати той факт, що на шляху до статусу адвоката існує також поняття «несумісна діяльність адвоката», що виступає відповідною заборонаю у її реалізації. Так, п.1 ч.1 ст.7 Закону містить відсильну норму, що вказує, які конкретно види діяльності віднесені до несумісних з діяльністю адвоката. Закон України «Про засади запобігання і протидії корупції» наводить перелік таких видів діяльності. Зокрема, законодавчим актом несумісною з адвокатською діяльністю визнається тоді, коли особа стає уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Також це військова або альтернативна (невійськова) служба, нотаріальна діяльність та судово-експертна діяльність [14].

Висновки дослідження та перспективи подальших наукових розвідок. Отже, як можна побачити із наведеного вище, на сьогодні існує достатньо великий масив кваліфікаційно-професійних вимог до особи, яка має намір набути статус адвоката в Україні. На законодавчому рівні згадані вимоги чітко регламентовані та їх виконання є обов'язковим для всіх кандидатів у адвокати. Нині діюче законодавство у сфері адвокатури дещо ускладнило процедуру набуття зацікавленою особою статусу адвоката. Зокрема, основними додатковими елементами навантаження стало введення в дію інституту стажування та нової методики обчислення стажу майбутнього адвоката. Стажування, попри всі очікування, було добре сприйняте як у колах науковців, так і серед професійних адвокатів. Учені солідарні з тим, що сьогодні інститут стажування є своєрідним інструментом для здобуття практичних навичок, досвіду та вивчення нюансів професії адвоката. Зацікавленість адвокатів полягає у тому, що дана процедура є оплатною і більша частина суми сплачується саме адвокату, який є керівником стажування. Однак досі ведуться дискусії стосовно термінів стажування та суми грошових виплат за дану процедуру.

Стосовно обчислення стажу роботи майбутнього адвоката варто зазначити те, що нова система досить ускладнює процес набуття статусу адвоката. Ми більше схильні подальших законодавчих змін в частині повернення до попереднього методу обчислення стажу, суть якого полягала у тому, що особі стаж нараховувався з дня початку її фактичної професійної діяльності, а не з дня отримання диплому про вищу юридичну освіту. Це можна пояснити тим, що особа під час праці на відповідній посаді (наприклад, на посаді помічника адвоката) так, чи інакше здобуває відповідний досвід у сфері адвокатської діяльності, набуває навиків адвоката, вивчає нюанси даної професії, не маючи при цьому «на руках» диплому про вищу юридичну освіту.

Таким чином, вирішення проблематики у сфері набуття статусу адвоката в нашій країні є важливим напрямом подальших наукових і професійних досліджень.

АДВОКАТУРА В УКРАЇНІ

Література

1. Овсяннікова, О. О. Стажування кандидата в адвокати: проблеми та перспективи / О. Овсяннікова // Вісник Національної академії правових наук України. - 2013. - № 4. - С. 253-260.
2. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>.
3. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 №1556-VII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
4. Про засади державної мовної політики: Закон України від 03.07.2012 № 5029-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5029-17>.
5. Задоя, І. І. Проходження стажування особою для набуття права на заняття адвокатською діяльністю / І. І. Задоя // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція. - 2014. - Вип. 10-1(1). - С. 119-122.
6. Пушко, С. Новий закон посилив роль адвокатів у кримінальному процесі, додавши гарантій та можливостей для їх діяльності / С. Пушко // Закон і Бізнес. - 2012. - № 34 (1073). - С. 13.
7. Виступ, Л. Ізвіткової на круглому столі: «Стажування як шлях до самостійної адвокатської діяльності та підґрунтя посилення професіоналізму адвокатів» (м. Київ, 3 липня 2013 р.). - URL: <http://web1.unba.org.ua/news/103966/>.
8. Положення про організацію та порядок проходження стажування для отримання особою свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю: Рішення Ради адвокатів України від 01.06.2018 № 80. - URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/files/Rishennya/Polojennya_pro_stajuvannya.pdf.
9. Право на адвокатуру : Закон Республіки Польща від 26 травня 1982 р. з останніми змінами від 23.08.2013. - URL: <http://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/pologennya/zakonodavstvo-pro-adv-polsha-zvedenyj-pereklad.pdf>.
10. Об адвокатуре : Закон Республіки Молдова от 19.07.2002 №1260-XV. - URL: <http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=335889&lang=2>.
11. Косенко, М. Місце кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури у системі формування професійної адвокатури України / М. С. Косенко // Вісник Академії адвокатури України. - 2013. - Число 2. - С. 97-104.
12. Заборовський, В. В. Стажування як умова набуття статусу адвоката. / В. В. Заборовський // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. - 2016. - Вип. 37(3). - С. 112-116.
13. Лукашевич, В. В. Проблемні аспекти стажування як однієї з вимог набуття професійного статусу адвоката / В. В. Лукашевич // Часопис Київського університету права. - 2015. - № 2. - С. 314-317.
14. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 №1700-VII. - URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>.

Надійшла 15.10.2019

Бібліографічний опис для цитування :

Петрик, О. Л. Набуття статусу адвоката в Україні: організаційно-правовий аспект / О. Л. Петрик // Актуальні проблеми юридичної науки та практики. – 2019. – № 1 (5). – С. 53-59.